

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
27 травня 2019 року,
Протокол № 11

Проректор з навчальної роботи

_____ Л. І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

20 ____ 05 _____ 2019 року

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЕТИКА БІЗНЕСУ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування

м. Хмельницький
2019

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	2
2.	Заплановані результати навчання	–	3
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	8
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 8
	4.2.	Аудиторні заняття	– 8
	4.3.	Самостійна робота студентів	– 8
5.	Методи навчання та контролю	–	9
6.	Схема нарахування балів	–	9
7.	Рекомендовані джерела	–	10
	7.1.	Основна література	– 10
	7.2.	Допоміжна література	– 10
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	12

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	07 Управління та адміністрування
2.	Код і назва спеціальності	–	073 Менеджмент
3.	Назва спеціалізації	–	Не передбачена
4.	Назва дисципліни	–	Етика бізнесу
5.	Тип дисципліни	–	Вибіркова
6.	Код дисципліни	–	ППВ 5.2
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	третій
10.	Семестр	–	другий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3,0/90
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	34
	% від загального обсягу	–	37,8
	лекційні заняття (годин)	–	16
	% від обсягу аудиторних годин	–	47,1
	семінарські заняття (годин)	–	18
	% від обсягу аудиторних годин	–	52,9
	самостійна робота (годин)	–	56
	% від загального обсягу	–	62,2
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	2,3
	самостійної роботи	–	3,7
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	
	% від загального обсягу	–	
	лекційні заняття (годин)	–	
	% від обсягу аудиторних годин	–	

семінарські заняття (годин)	–
% від обсягу аудиторних годин	–
самостійна робота (годин)	–
% від загального обсягу	–
тижневих годин:	
аудиторних занять	–
самостійної роботи	–
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ППО 8.2. Менеджмент
2) супутні дисципліни	– ППО 15. Маркетинг; ЗПВ 3.1. Психологія спілкування
3) наступні дисципліни	– ППО.8.5. Самоменеджмент; ППО 18. Логістика; ППВ 11.1. Бізнес-планування
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати базові категорії аналізу етичних засад бізнесу: “етика”, “мораль”, “моральність”, “етикет” ;
1.2)	називати основні принципи, норми і правила етики бізнесу;
1.3)	репродукувати складові корпоративної культури, її рівні та види;
1.4)	фіксувати моральні вимоги до основних форм ділового спілкування – бесід і переговорів, службових нарад;
1.5)	перелічувати правила ділової поведінки, прийняті в міжнародній діловій спільноті.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	інтерпретувати сутність моралі і моральні основи поведінки в діловому спілкуванні;
2.2)	формулювати основні моральні якості особистості ділової людини;
2.3)	характеризувати зовнішні та внутрішні чинники іміджу ділової людини;
2.4)	пояснювати порядок підготовки та проведення ділових зустрічей, переговорів та прийомів;
2.5)	роз'яснювати культурні відмінності у міжнародному бізнесі.
3. Застосування знань	
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	уміти організовувати і проводити індивідуальну бесіду, співбесіду, ділову телефонну розмову, ділові зустрічі, прийом ділового партнера;
3.2)	приймати участь у колективному обговоренні ділових проблем;
3.3)	ефективно використовувати невербальні засоби спілкування;
3.4)	виготовляти та використовувати візитні картки;
3.5)	володіти системою спеціальних знань у сфері ділового етикету, основами офіційно-ділового, наукового стилів.

4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати теоретичну конструкцію етики бізнесу як галузі знань та розуміти взаємозв'язки з іншими науками;
4.2) відрізнити співвідношення та взаємовплив етики бізнесу та екологічної етики;
4.3) оцінювати підходи, що розглядають взаємозумовленість моральності та підприємницької діяльності;
4.4) виокремлювати роль та вплив професійної етики як окремої, ефективної складової соціальної відповідальності бізнесу в умовах сталого розвитку суспільства;
4.5) порівнювати етичні норми міжнародного бізнесу.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати необхідність гармонізації етико-моральних основ професійної діяльності, культури спілкування та етикету і розглядати їх як компоненти єдиної системи етики бізнесу;
5.2) узагальнювати основні етичні орієнтири у підприємницькій справі та поєднувати їх в єдиній, постійно діючій системі бізнес-етики організації;
5.3) розглядати етичні правила під час вітання, рекомендування, ведення телефонних розмов та інших форм ділового спілкування як обов'язкові елементи системи етики бізнесу в умовах глобалізації;
5.4) поєднувати методи та прийоми формування персонального іміджу бізнесмена.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) робити висновок про стан сучасних концепцій бізнес-етики, роль професійно-етичних кодексів та стандартів професійної етики, що використовуються в українській і світовій практиці;
6.2) аналізувати етико-психологічні проблеми ділового спілкування;
6.3) аналізувати основні концепції бізнес-етики з урахуванням вимог щодо соціальної відповідальності бізнесу;
6.4) проводити оцінку відповідності діяльності компанії стандартам професійної етики;
6.5) оцінювати бар'єри, що перешкоджають етичному веденню бізнесу в Україні.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) розробляти програму індивідуального розвитку менеджера щодо формування у нього навичок етичної поведінки в організації;
7.2) проектувати алгоритм вирішення актуальних етичних дилем підприємницької діяльності;
7.3) пропонувати шляхи побудови етичних взаємовідносин із підлеглими, діловими партнерами та конкурентами;
7.4) розробляти заходи щодо підвищення ділового іміджу компанії.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні засади етики бізнесу

Теоретичні та практичні засади бізнесу як соціального феномена. Базові категорії аналізу етичних засад бізнесу: “етика”, “мораль”, “моральність”, “етикет”. Моральні принципи та основи етикету. Функції моралі. Традиція, право, мораль як види соціальної регуляції людської поведінки. Основні типи моральних норм: заборони і взірці. Види цінностей та їх вплив на формування особистісних і професійних якостей людини. Поняття «моральна цінність». Категорії етики та поняття моральної свідомості (добро, зло, свобода, відповідальність, обов’язок, совість, честь, гідність, справедливість, сенс життя, любов, щастя).

Розвиток та сучасний стан етичних теорій. Підходи, що розглядають взаємозумовленість моральності та підприємницької діяльності. Етичні норми бізнесу. Види етичних норм: універсальні, групові, особистісні. Етика відповідальності як методологічна основа розвитку етики ділових відносин ХХІ століття. Етичні засади сучасного бізнесу. Декларація Ко – “Принципи бізнесу”.

Інституалізація етичних основ діяльності організацій. Глобальний договір ООН. Міжнародне товариство економіки та етики. Інститут соціальної та етичної відповідальності, мережа соціальних починань. Європейська етична мережа. Європейська мережа бізнес-етики.

Поняття моделі підприємницької етики згідно з соціальною відповідальністю бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу. Сутність та зміст етики ділових відносин.

Тема 2. Бізнес-етика організацій

Етичні кодекси, їх значення для формування етичної поведінки в організації. Етичні кодекси та етичні програми: основні принципи та вимоги до формування та впровадження. Ціннісно-нормативна складова етичних кодексів. Етичні заборони, обмеження, правила в етиці бізнесу. Закріплення етичних норм в законодавстві України. Мораль, моральні цінності та моральна культура.

Роль менеджера у формуванні етики поведінки та спілкування. Особливості роботи керівника і норми його поведінки. Поведінкові норми менеджера-керівника. Гендерні засади ділової етики. Працевлаштування.

Спілкування менеджера-керівника з підлеглими. Вміння менеджера взаємодіяти з командою. Ставлення працівника до своїх обов’язків. Етичні норми у взаємовідносинах із діловими партнерами, конкурентами. Меценатство як прояв етичної поведінки.

Тема 3. Етичні норми ділового спілкування

Сприйняття та оцінка партнерами один одного. Психологічна характеристика партнера. Обмін інформацією у спілкуванні. Вербальні й невербальні канали зв’язку. Організація взаємодії ділових партнерів. Комунікативні установки. Ефекти комунікативних установок. Індивідуальний вплив. Механізми індивідуального впливу: навіювання, психічне зараження, наслідування, переконання. Маніпуляція та актуалізація. Типи маніпуляторів. Особисті якості маніпуляторів та актуалізаторів.

Критерії культури усної мови. Проведення ділової бесіди та її аналіз. Особливості ведення ділової розмови по телефону. Специфіка роботи через перекладача. Ділове спілкування з журналістами. Форми колективного обговорення проблеми. Публічний виступ у діловому спілкуванні. Особливості публічного виступу по радіо та на телебаченні. Організація та проведення нарад. Виступ на бізнес-зборах. Ведення ділової документації.

Етичні порушення в процесі критики, що зустрічаються в діловому житті. Неприємні психологічні наслідки етичних норм тією особою, котра критикує. Рекомендації для тих, хто критикує, і тих, кого критикують. Роль етичної сторони критики в повсякденному діловому житті. Послаблення етичних порушень значущості критичних зауважень.

Тема 4. Корпоративна етика

Сутність корпоративної культури в організації. Складові корпоративної культури та її рівні. Типи корпоративної культури. Корпоративна культура як основа ефективного етичного управління. Вплив культури організації на її діяльність. Корпоративна соціальна відповідальність.

Бар'єри на шляху до взаєморозуміння. Поняття конфлікту в організації. Функції конфлікту. Стадії та фази розвитку конфлікту. Стили поведінки в конфлікті. Способи вирішення конфлікту. Роль посередника у вирішенні конфліктних ситуацій.

Тема 5. Ділові зустрічі та переговори

Етикет ділових зустрічей. Домовленість про ділову зустріч. Підготовка та проведення ділових зустрічей. Особливості проведення ділових переговорів. Ділові переговори: етичні норми і стандарти. Стратегія та тактика проведення переговорів. Стили переговорів. Тактичні прийоми проведення переговорів. Основні прийоми сприйняття партнера при веденні переговорів.

Роль презентації в діловому житті. Етичні вимоги до проведення презентації. Можливі етичні порушення в ході проведення презентації. Види презентацій у залежності від поставлених перед ними цілей. Головна мета презентації. Можливі помилки під час проведення презентації. Доцільність гумору під час виголошення промови.

Функції та задачі виставок, ярмарків, вплив на розвиток ділових відносин. Специфіка етичних вимог до ділових стосунків, що встановлюються на виставках та ярмарках. Підґрунтя для етичних порушень в ході виставок і ярмарків, а також супроводжуваних заходів. Специфіка роботи співробітників, які готують виставку. Особливості етичного характеру у взаємостосунках між організаторами та відвідувачами виставок. Специфіка взаємостосунків із випадковими відвідувачами виставок. Етичні вимоги до рекламної сторони функціонування виставки.

Тема 6. Бізнес-етикет: сутність, правила

Поняття етикету. Історія розвитку етикету. Види етикету. Найпоширеніші помилки в сфері ділового етикету. Етикет: регуляція людських взаємин і культура спілкування. Етикет як правила гри цивілізованих людей. Етикет як символічна поведінка. Різновиди етикету. Переваги та недоліки етикету.

Службовий етикет: моральні принципи і засади. Норми і правила службового етикету. Моральні та етикетні аспекти різноманітних форм ділової комунікації. Сучасний діловий протокол та етикет. Протокол як форма ієрархічного порядку. Основні принципи ділового протоколу. Протокол у міжнародному спілкуванні.

Стандартні етикетні ситуації. Національні манери вітання. Вітальні формули. Правила вітання. Супроводжуючі знаки вітання. Звернення. Звернення до незнайомої людини.

Культура поведінки поза службою. Обов'язки чоловіків та привілеї жінок. Правила поведінки у громадських місцях. Поведінка в родині. Правила приймання гостей. Правила поведінки за столом.

Український комунікативний етикет. Традиційні форми і правила етикету (вітання, звертання, прощання, побажання, висловлювання вдячності, співчуття тощо) в українців. Моральнісні проблеми в етикетному спілкуванні. «Пристойне» і «непристойне» з точки зору моралі та етикету.

Тема 7. Ділова атрибутика. Імідж ділової людини

Історичний розвиток до форми й змісту візитівки. Візитівка як інструмент ділового спілкування. Форми використання візитівок у повсякденній діловій практиці. Правила вручення й отримання візитівок. Види візитівок. Перспективи використання візитівок в майбутньому. Вплив мережі Інтернету на різновиди, форми й практичне використання візитівок.

Сувеніри та подарунки в діловій сфері. Основні функції сувенірів і подарунків у діловій сфері. Основні вимоги до підбору та вручення подарунків у службовій сфері. Вартість подарунка як етичний критерій. Тенденції розвитку процесів піднесення подарунків у сучасному діловому світі. Відмінності при врученні подарунків як одному співробітникові, так і фірмі в цілому. Практичні рекомендації щодо вручення подарунка.

Взаємозалежність між зовнішнім виглядом ділового чоловіка та його успіхом в бізнесі. Характерні риси зовнішнього вигляду й манер сучасного ділового чоловіка. Неприпустимі речі в діловому одязі сучасного бізнесмена. Принципи формування гардеробу сучасного ділового чоловіка. Характерні особливості фактури й кольору тканин для чоловічого ділового одягу.

Історія розвитку вимог до жіночого ділового одягу. Характерні особливості сучасного жіночого ділового костюма. Основні вимоги до кольору, фактури, поєднання тканин, аксесуарів, прикрас тощо в одязі ділової жінки, в тому числі й верхнього одягу. Вплив аксесуарів, прикрас, зачіски, макіяжу на зовнішній вигляд ділової жінки. Перспектива змін вимог до одягу та манер ділової жінки. Постава, хода та манери.

Поняття імідж та репутація. Іміджелогія, іміджмейкери. Створення позитивного іміджу. Імідж ділового чоловіка: одяг, манери, набуття необхідних якостей. Імідж ділової жінки: необхідні поради. Майстер-план по створенню іміджу корпорації. Основні елементи корпоративного іміджу. Помилки, що можуть призвести до втрати іміджу.

Тема 8. Ділові прийоми

Роль і місце прийому у діловому житті. Класифікація ділових прийомів, їх організація та проведення. Формальні та неформальні ділові прийоми. Особливості правил поведінки на прийомах. Правила сервіровки столу. Етикет подання та вживання напоїв на прийомах. Гости.

Прийоми з розміщенням. Складання плану розміщення за столом. Пунктуальність. Поведінка в бенкетному залі. Прийоми без розміщення. Шведський стіл. Фуршет. Коктейль. Келих шампанського або келих вина. Чай. Барбекю. Журфікс. Бенкети.

Тема 9. Етика у міжнародному бізнесі

Ділова культура в міжнародному бізнесі. Культурні відмінності у міжнародному бізнесі. Організація ділових контактів із закордонними партнерами: протокол та міжнародний етикет. Етикет національного прапора. Національні особливості етики бізнесу в Україні. Особливості взаємовідносин з представниками різних ділових культур.

Етика бізнесу в Європі (Велика Британія, Франція, Німеччина, Іспанія, Італія). Специфіка етики бізнесу у Північній Америці (США, Канада). Особливості національного етикету в азійських державах (Китай, Японія, арабський світ). Національні традиції та їх значення у діловому спілкуванні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1.	Теоретико-методологічні засади етики бізнесу	8	1	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
2.	Бізнес-етика організації	8	1	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
3.	Етичні норми ділового спілкування	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
4.	Корпоративна етика	9	2	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
5.	Ділові зустрічі та переговори	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
6.	Бізнес-етикет: сутність, правила	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
7.	Ділова атрибутика. Імідж ділової людини	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
8.	Ділові прийоми	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
9.	Етика у міжнародному бізнесі	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
	Всього годин:	90	16	18	-	-	56	-	-	-	-	-	-	-

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді підготовки відео-робіт.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських заняттях відбувається:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- тренінги спрямовані на розвиток професійної етики менеджерів;
- вирішення тестових завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) блиц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

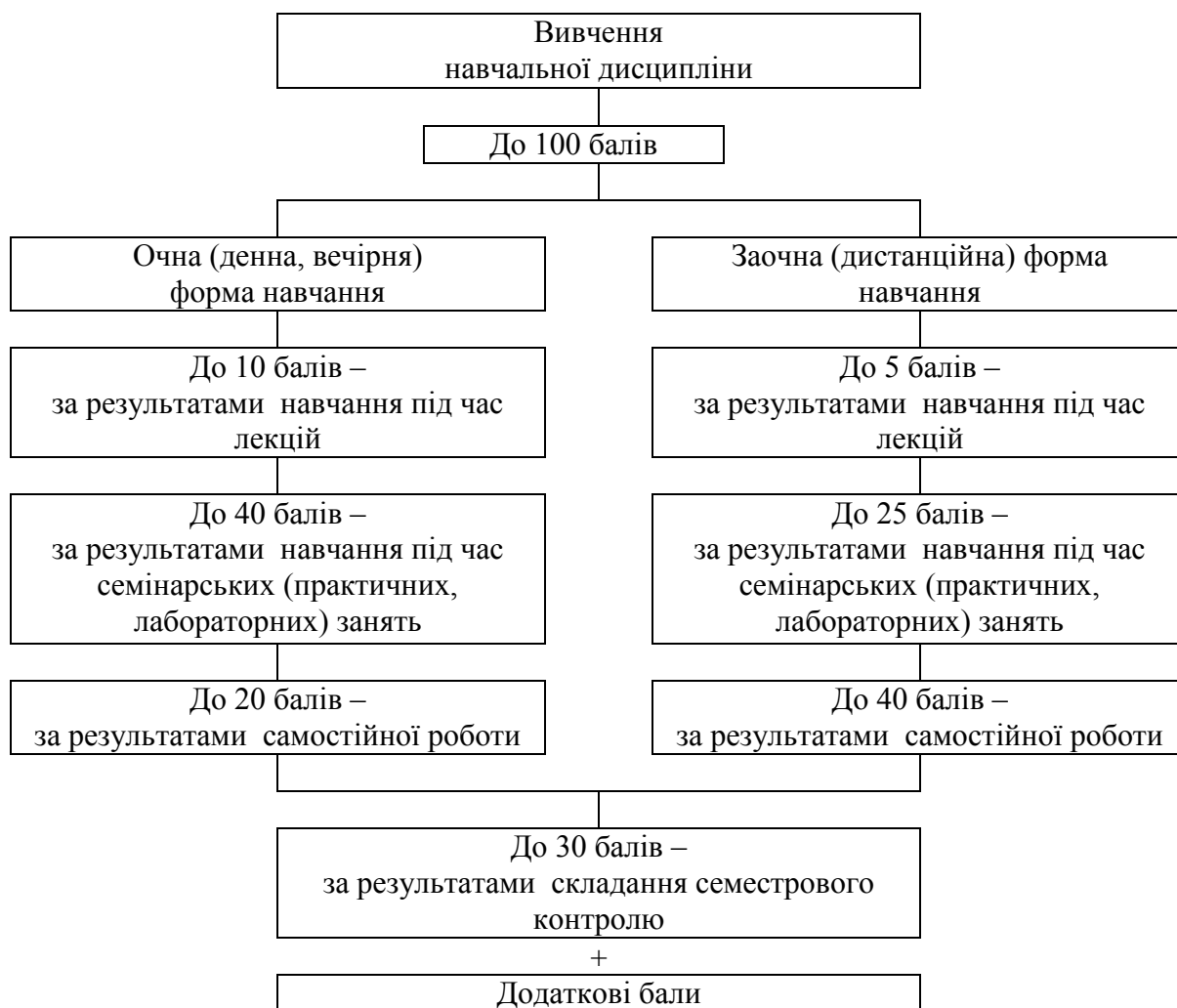
2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Структура залікового білету включає два теоретичних питання та десять тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування слухачам магістратури балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основна література

1. Баранівський В.Ф., Скворцова Т.Г. Етика бізнесу: Навчальний посібник. – К.: Видавець ПАЛИВОДА А.В., 2008. – 200 с.
2. Етика ділових відносин: навчальний посібник / [Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. та ін.] – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 309 с.
3. Етика ділового спілкування менеджера [Текст] : навч. посібник / В. К. Бабайлов [та ін.] ; Національний фармацевтичний ун-т. - Х. : Видавництво НФаУ, 2008. - 192 с.
4. Етика ділового спілкування. Навчальний посібник / Гриценко Т.Б - К. : Центр учбової літератури, 2007.- 344 с
5. Ільїна Г. В. Етика бізнесу. Практикум [Текст] : для студентів спец. 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)" ден. форми навчання / Ільїна Г. В. ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Екон. ф-т, Каф. менеджменту та інвестиц. діяльності. - Київ : [б. в.], 2014. - 168 с.
6. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин [Електронний ресурс]/ Ю. І. Палеха. – К.: Кондор, 2007. – 325 с.
7. Радченко С.Г. Етика бізнесу: навч. посіб. / С.Г. Радченко. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 396 с.

7.2. Допоміжна література

8. Боцян Т. В. Етичність бізнесу в Україні крізь призму нефінансової звітності [Електронний ресурс] / Т. В. Боцян // Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 3-4(1). - С. 50-53. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_3-4\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_3-4(1)_15)
9. Галинська О. М. Репрезентація концептів бізнес-етики в англomовних текстах етичних кодексів міжнародних компаній [Електронний ресурс] / О. М. Галинська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Перекладознавство та міжкультурна комунікація. - 2016. - Вип. 2. - С. 66-69. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvxdupmk_2016_2_15
10. Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 223 с.
11. Давиденко Н. М. Етика бізнесу як основний елемент корпоративної культури в АПК [Електронний ресурс] / Н. М. Давиденко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - № 3. - С. 13-14. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2011_3_5.
12. Етика ділового спілкування [Електронний ресурс] : курс лекцій / Т. К. Чмут [та ін.]. - 2-е вид. стер.. - К. : В-во МАУП, 2003. - 208 с.
13. Етика та психологія ділових відносин [Текст] : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Т. Є. Андреева [та ін.] ; ред. Т. Є. Андреева. - Х. : Бурун Книга, 2004. - 143 с.
14. Іванов С. В. Корпоративно-соціальна відповідальність і соціально-етичний маркетинг: проблема взаємодії в сфері бізнесу [Електронний ресурс] / С. В. Іванов // Економічний простір. - 2018. - № 133. - С. 166-182. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2018_133_17
15. Кононець, М. О. Психологія професійної моральності підприємця: теорія і сучасна практика [Електронний ресурс] : монографія / М. О. Кононець ; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». - Київ : Дія, 2013. - 165 с. - Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=VFEIR&P21DBN=VFEIR&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOC%20FREP0000910%20EPDF
16. Красніцька Г. М. Етично-ділові стосунки бізнесменів [Електронний ресурс] / Г. М. Красніцька // Молодий вчений. - 2016. - № 4. - С. 310-313. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4_78
17. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування [Текст] : навч. посібник з етикету для студ. / О. В. Кубрак. - Суми : ВТД "Університетська книга", 2001. - 207 с.
18. Личук М. І. Культура особистості та діловий етикет [Текст] : навч. посібник / М. І.

- Личук ; Івано-Франківський національний технічний ун-т нафти і газу. - Чернівці : Рута, 2008. - 61 с.
19. Мельничук Л. С. Теоретико-методологічні засади формування етики бізнесу [Електронний ресурс] / Л. С. Мельничук // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Економіка. - 2014. - Т. 247, Вип. 235. - С. 72-75. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdues_2014_247_235_14
 20. Науменко Л. П. Морально-етичні цінності сучасного англomовного бізнес-дискурсу [Електронний ресурс] / Л. П. Науменко // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Серія : Філологічні науки. - 2013. - Кн. 4. - С. 144-148. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2013_4_29
 21. Палеха Ю. І. Ділова етика: Навч. посіб.. – 4-те вид. – К.: Вид.-во Європейського ун-ту, 2002. – 181 с.
 22. Підприємництво й бізнес-культура [Текст]: навч. посіб. / [Денисенко М. П. та ін. ; за заг. ред. М. П. Денисенка] ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Київ. нац. ун-т технологій і дизайну. - Черкаси : ЧНУ : Маклаут, 2013. - 149 с.
 23. Прищак М. Д. Етика та психологія ділових відносин [Текст] : навч. посіб. / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько ; Вінниц. нац. техн. ун-т. - Вінниця : ВНТУ, 2016. - 150 с.
 24. Резніченко В. І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету [Текст] / В. І. Резніченко, І. Л. Михно ; Київська міська держ. адміністрація. - К. : УНВЦ "Рідна мова", 2003. - 480 с.
 25. Ринейська Л. С. Соціальна відповідальність як складова етики міжнародного бізнесу в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Л. С. Ринейська. // Ефективна економіка. - 2016. - № 11. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_11_35
 26. Романовський О. Г. Ділова етика [Текст] : навч. посібник для студ. всіх спец. / О. Г. Романовський [и др.] ; Національний технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т". - Х. : НТУ "ХПІ", 2006. - 364 с.
 27. Рудик Н. В. Кодекс етики ведення малого та середнього бізнесу на засадах соціальної та екологічної відповідальності [Електронний ресурс] / Н. В. Рудик, Є. А. Поліщук, Ю. В. Сибірянська // Бізнес Інформ. - 2018. - № 2. - С. 196-203. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_2_29
 28. Серебряннікова Н. Бізнес-комунікації: риторика, аргументація, етикет [Текст] / Н. Серебряннікова, Д. Хандусенко. - Одеса : Фенікс, 2018. - 109 с.
 29. Сидоренко С. В. Теоретико-методологічні засади аналізу етики бізнесу [Електронний ресурс] / С. В. Сидоренко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2009. - Вип. 39. - С. 91-106. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2009_39_10
 30. Строкань О. Проблеми взаємовідносин етики та бізнесу [Електронний ресурс] / О. Строкань // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. - 2014. - Вип. 37(3). - С. 20-24. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2014_37\(3\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2014_37(3)_5)
 31. Сучасне діловодство: зразки документів, діловий етикет, інформація для ділової людини [Текст] : [довідник] / уклад. Н. Г. Горголюк, І. А. Казімірова ; ред. В. М. Бріцин. - 2-ге вид., випр. і допов. - К. : Довіра, 2010. - 687 с.
 32. Тиліпська Р. Б. Етика бізнесу в умовах європейської інтеграції [Електронний ресурс] / Р. Б. Тиліпська, Х. С. Передало, О. В. Муқан // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2016. - № 858. - С. 132-139. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_858_21.
 33. Тиліпська Р. Б. Етика бізнесу в умовах європейської інтеграції [Електронний ресурс] / Р. Б. Тиліпська, Х. С. Передало, О. В. Муқан // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення

- і проблеми розвитку. - 2016. - № 858. - С. 132-139. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_858_21
34. Тимошенко Н. Л. Корпоративна культура: Діловий етикет [Текст] : навч. посібник / Н. Л. Тимошенко. - К. : Знання, 2006. - 392 с.
 35. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики [Текст]. - К. : Довіра, 2003. - 624 с.
 36. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування [Текст] : навч. посіб. / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. - 6-те вид., випр. і доп. - К. : Знання, 2007. - 230 с.
 37. Чугаєнко Ю. О. Дипломатичний і міжнародний діловий протокол та етикет [Текст] : навч. посіб. / Ю. О. Чугаєнко ; Нац. акад. упр. - К. : Нац. акад. упр., 2011. - 164 с.
 38. Шевчук І. В. Роль бізнес-етики в управлінні персоналом [Електронний ресурс] / І. В. Шевчук, В. І. Бодак // Економічний форум. - 2016. - № 3. - С. 361-364. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2016_3_55
 39. Шергіна Л. А. Етичні аспекти корпоративної поведінки в процесі ведення бізнесу [Електронний ресурс] / Л. А. Шергіна, О. О. Савощенко, А. Й. Жемба // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2017. - № 4. - С. 210-213. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_4_42
 40. Шульга В. М. Роль та вплив професійної етики на розвиток соціальної відповідальності бізнесу [Електронний ресурс] / В. М. Шульга. // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка. - 2014. - Вип. 4. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvChdieu_2014_4_6

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.unglobalcompact.org>
2. <http://www.isecoeco.org/>
3. <https://eba.com.ua>
4. <http://www.kmu.gov.ua>
5. <http://www.me.gov.ua>
6. <http://www.rada.gov.ua>
7. <http://www.president.gov.ua>

Розробник програми:

Викладач дисципліни – старший викладач кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

_____ Т. А. Самарічева

15 квітня 2019 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

16 квітня 2019 року, протокол № 10.

Завідувач кафедри _____ В. П. Синчак

16 квітня 2019 року

Декан факультету управління та економіки _____ Т. В. Терещенко

_____ 2019 року

Погоджено методичною радою університету 20 травня 2019 року, протокол № 6.

Голова методичної ради _____ І. Б. Ковтун

20 червня 2019 року

Обліковий обсяг програми – 0,75 ум. др. арк.